

Rozvoj metropolitních oblastí a aglomerací v ČR po roce 2027

Stanovisko MO/A k implementaci územní dimenze v období 28+

I. Návrh architektury rozvoje metropolitních oblastí a aglomerací po roce 2027

Premisy

V ČR jsou různé typy území, definované Strategií regionálního rozvoje ČR 2021-2027. Všechny tyto typy území lze nalézt v rámci metropolitních oblastí/aglomerací (MO/A).

MO/A jsou hlavními motory socioekonomického růstu České republiky a jejich budoucí úspěšný rozvoj je stěžejní podmínkou konkurenceschopnosti české ekonomiky v evropském i globálním měřítku (odvrácení stávající stagnace).

Podpora MO/A povede k vyváženému rozvoji celého území MO/A, intenzivnějším vazbám mezi městy a venkovem uvnitř dané MO/A, a v důsledku k rozvoji regionů jako takových.

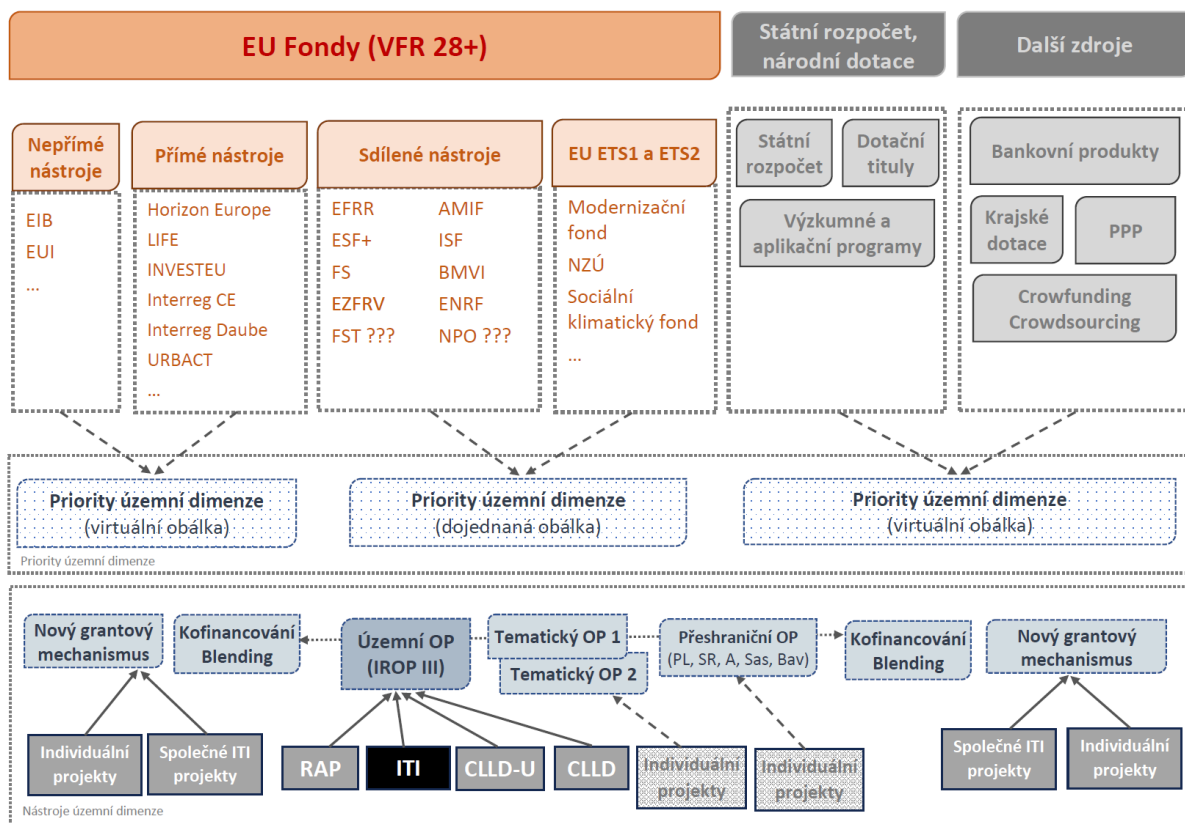
Je tak evidentní, že posílením pólů rozvoje dojde následně k rozvoji i jejich méně rozvinutého okolí a periferních oblastí krajů (aglomerační efekty, efekt přelévání, podpora slabších území). Stabilnější postavení MO/A umožní řešení složitých a vzájemně provázaných tematických oblastí v metropolitní oblasti a efektivnější výkon veřejné správy a regionální politiky v ČR.

Proto budou MO/A do regionálních politik, EU a jiných fondů zavádět širší strategii podpory metropolitních oblastí/aglomerací.

Klíčové cíle a předpoklady

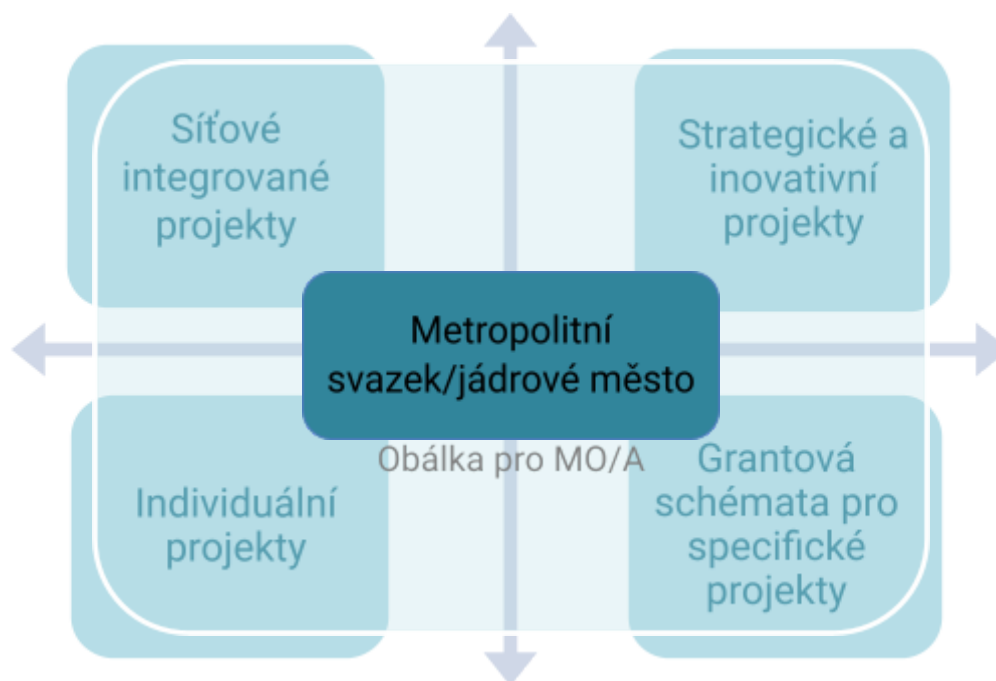
- strategie MO/A reflektující rozličné potřeby jednotlivých FUA, ale zároveň vytvořené na základě stejného schématu a průřezových priorit;
- zjednodušení administrativní náročnosti nástrojů využívaných v rámci EU fondů;
- orientace na vícezdrojové financování;
- zjednodušení roztržitých pravidel fondů EU prostřednictvím vícefondového programu nebo administrativního propojení a sladění jednotlivých fondů a programů;
- převzetí vybrané dobré praxe ze systému řízení a implementace Fondu spravedlivé transformace v ČR, Národního plánu obnovy a politiky soudržnosti;
- realistický a proveditelný návrh, nikoli idealistické řešení;
- vzájemné komplementarity a synergie integrovaných a územních strategií v rámci horizontálních témat i územních zaměření;
- efektivnější komunikace mezi jednotlivými integrovanými (CLLD, ITI, CLLD-U) a územními nástroji (RAP) a jejich nositeli, zaštitěná jedním subjektem (NOK) a platformou (NSK);
- větší synergie a provazba město-venkov – synergie strategických a lokálních projektů, důsledné zohlednění principu bottom-up na základě organicky generovaných priorit z místní i strategických priorit z národní a evropské úrovně;
- přispívání k vytváření inovačního ekosystému propojujícího veřejnou správu, akademickou, podnikatelskou a neziskovou sféru a řešení komplexních výzev;
- systematické soustředění se na zajištění implementace investic cílených na rozvoj inovací, hi-tech průmyslu a ekonomiky založené na malých a středních podnicích.

Širší rámec podpory MO/A

Podpora MO/A bude zaměřená na využití široké palety prostředků nejen z politiky soudržnosti. Zároveň bude prosazovat diskusi na evropské a národní úrovni směřující k definování priorit územní dimenze z různých programů a fondů. Pro následnou implementaci budou využity nástroje ITI, cílené výzvy, grantová schémata, strategické projekty, či individuální projekty dle potřeby. Vše pak směřuje k plnění strategie MO/A.

Mechanismy financování MO/A

Rozvoj MO/A by měl být tažen velkými strategickými projekty a integrovanými řešeními v podobě konkrétních unikátních řešení (s předem definovanou finanční obálkou).

Další podstatnou částí jsou síťové projekty řešící konkrétní a plošně definované problémy v území. Na základě potřeb identifikovaných MO/A budou také připravovány a realizovány individuální projekty, zejména také v dalších tematických programech mimo silný koncentrovaný územní program.

MO/A je zároveň silným prvkem spolupráce a synergických efektů mezi územními strategiemi jednotlivých MO/A sdílejících vybrané základní tematické priority.

II. Role ITI v rozvoji metropolitních oblastí a aglomerací po roce 2027

Premisy

MO/A a jejich zázemí jsou v ČR již po dvě programové období úspěšně rozvíjeny, a vzhledem k zajištění stability dlouhodobě budovaného systému provádění fondů EU v ČR, je nezbytná kontinuita v uplatňování nástroje ITI na úrovni MO/A. Pro realizaci priorit je nezbytné mít dostatečně silný objem finančních prostředků odpovídající významu ITI.

Nástroj ITI představuje nejefektivnější způsob, jak zajistit konvergenci ČR ke starým členským státům EU. Největší česká města mají jako jediná v ČR potenciál koncentrovat pracovní pozice navázané na ekonomiku s vysokou přidanou hodnotou. Bez systematické podpory ITI zaměřené na tzv. „enabling factors“ však tento potenciál zůstane nevyužit. Zároveň nedojde ani k rozvoji jejich převážně venkovského zázemí a hospodářsky a sociálně ohrožených území, který je neoddelitelně navázaný na růst jádrových měst MO/A.

ITI umožňuje efektivní a udržitelný rozvoj MO/A s významnými dopady na rozvoj celého regionu zejména díky:

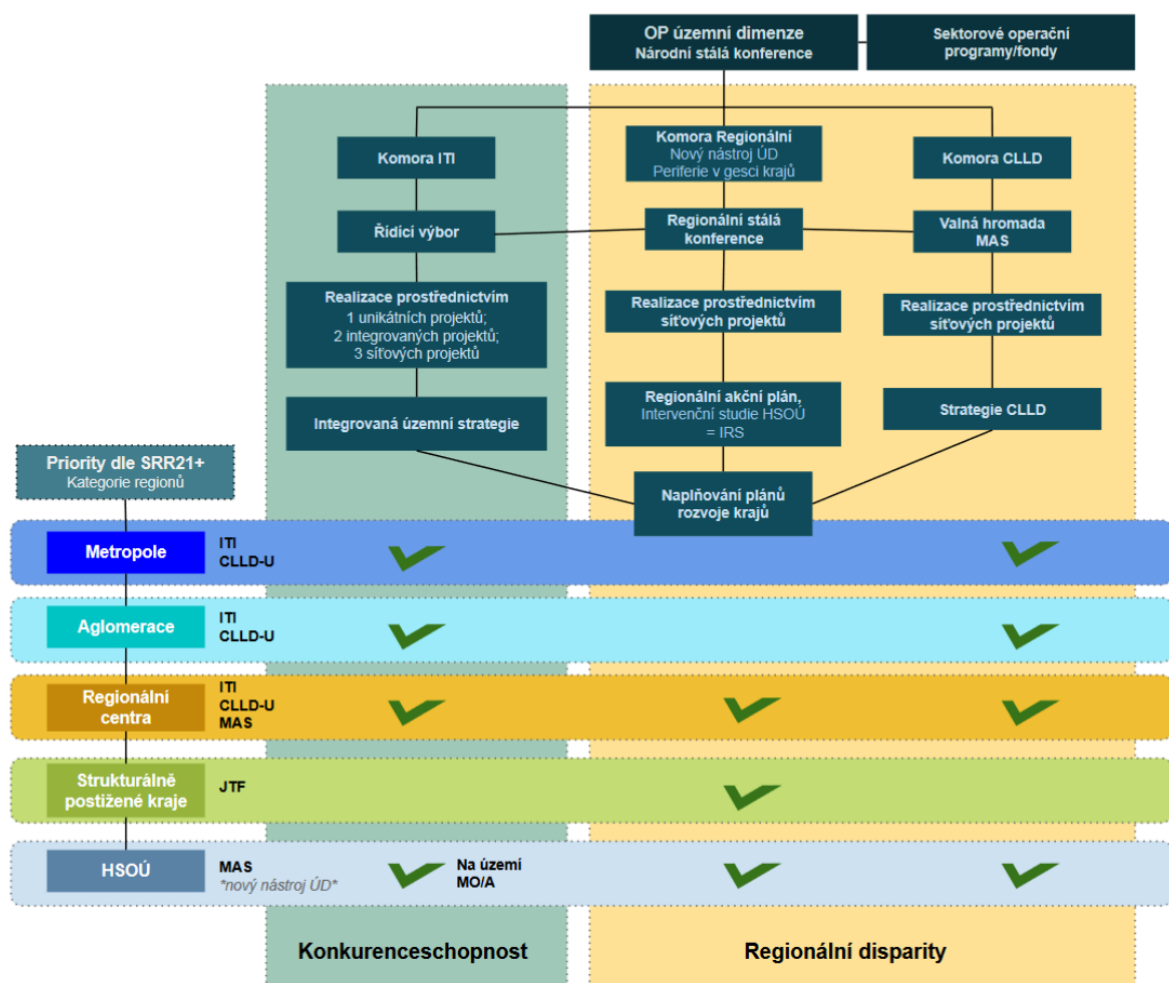
- absorpční kapacitě spočívající v generování smysluplných a inovativních projektů s vysokou přidanou hodnotou;

- koncepčnímu přístupu k rozvoji funkčního území založenému na datech, analýzách a strategiích;
- plánování v dlouhodobém horizontu postaveném na strategických a síťových projektech;
- důsledně uplatňovanému partnerskému přístupu s vytvořenou stabilní koordinační a řídicí strukturou a funkčních vazbách v území;
- unikátnímu nad-obecnímu přístupu, který se zabývá rozvojem území na základě přirozených funkčních celků bez ohledu na administrativní hranice.

Jakékoliv odchýlení od základní ideje nástroje ITI spočívající v rozvoji MO/A na základě principu FUA, například formou svázání ITI do uměle vytvořených administrativních celků, je pro jádrová města nástroje ITI nepřijatelné.

MO/A v propojení s dalšími úspěšně fungujícími nástroji územní dimenze v ČR tak může výrazně posílit udržitelný rozvoj a zvyšování konkurenceschopnosti a konvergence obcí, měst a regionů v evropském i národním měřítku. V tomto ohledu je důležité synergické působení jednotlivých nástrojů, nikoli formální a administrativní nadřazenosti.

Schéma implementace územních nástrojů 2028+

Klíčové implementační prvky

V programovém období po roce 2027 je žádoucí přinést zjednodušení současné rozčleněné architektury tvořené různými fondy a programy (kohezní fondy, národní plán obnovy, fond spravedlivé transformace, modernizační fond a další) s odlišnými pravidly.

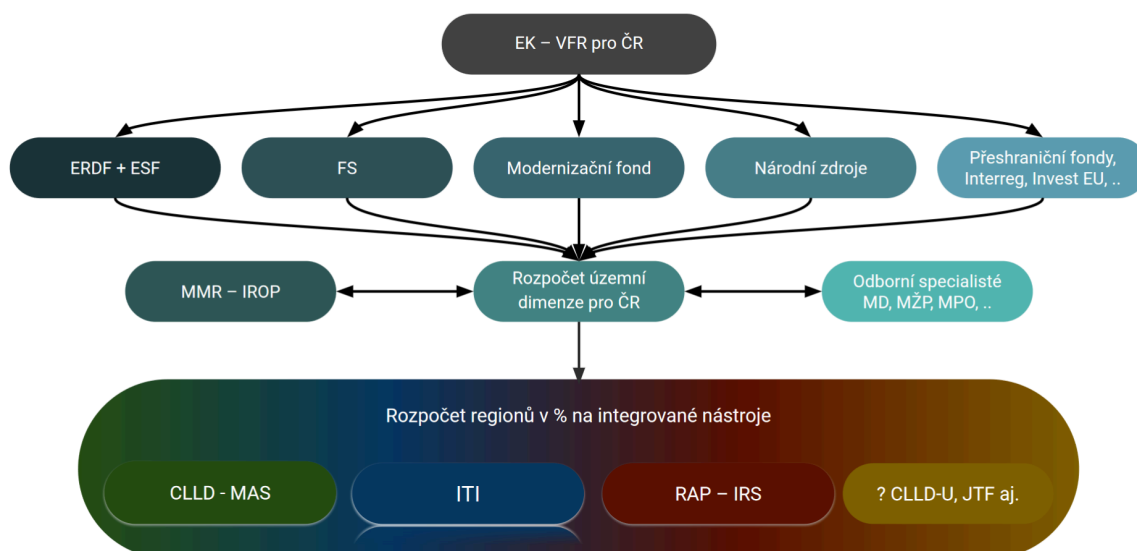
Pro implementaci územní dimenze je proto navržen jeden multi-fondový program orientovaný na integrované územní nástroje, příp. prioritní územní osy v rámci jednotlivých programů, pokud se vzhledem k nastavení na evropské nebo národní úrovni nepodaří jeden multifondový program vytvořit.

Stanovení a řízení alokace jednotlivých integrovaných a územních nástrojů bude prováděno s využitím koordinační platformy Národní stálé konference. Na RSK platformě bude docházet k vzájemné diskusi mezi územními partnery, a to vůči jednotlivým integrovaným strategiím, tak i vůči celkové strategii na regionální úrovni.

Každý integrovaný nástroj

- rozvíjí svou strategii, a ty jsou na stejné úrovni a doplňují se,
- má svou územní finanční obálku s jasně nastaveným výkonnostním rámcem,
- řeší svůj vlastní mechanismus výběru operací a zajišťuje naplňování výkonnostních i dílčích indikátorů programu/prioritní osy,
- naplňuje za sebe principy tematické koncentrace, prověřování principů klimatu a tím přispívají k celkové strategii ČR,
- respektuje princip partnerství; dochází k sladování zájmů, zaměření intervencí je komunikováno prostřednictvím RSK, jejichž primárním účelem je zajistit komplementaritu a synergie jednotlivých projektů, strategií a nástrojů v území,
- stejně tak je prohlubováno úzké partnerství s orgány a autoritami na národní úrovni.

Schéma finančních zdrojů a řízení územních a integrovaných nástrojů

Integrované územní nástroje a jejich implementující subjekty

Za naplňování integrovaných územních nástrojů budou odpovědné tři hlavní subjekty:

- Metropolitní oblasti / aglomerace budou realizovat Integrované územní investice prostřednictvím strategických, síťových a integrovaných projektů v rámci územní strategie.
- Místní akční skupiny budou realizovat Komunitně vedený místní rozvoj za využití projektů v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje.
- Kraje budou realizovat Plány rozvoje kraje, či Integrované regionální strategie, skrze projekty cílené primárně na HSOÚ a oblasti dle RAP.

Specifickou roli může hrát nástroj CLLD-U, který však zatím podléhá testování na národní úrovni, příp. jiné územní nástroje a programy.